

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Lanškroun

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Lanškroun leží v Pardubickém kraji a tvoří 1 z 15ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- rozlohou 275 km² se řadí mezi středně velké obvody kraje;
- počtem 22 obcí mezi menší obvody;
- počtem obyvatel 23.101, z nichž 10.124 žije v jádrovém městě, rovněž mezi menší obvody.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Pardubickém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Lanškroun	22	23 101	10 124	275
Česká Třebová	5	18 487	15 892	80
Moravská Třebová	33	26 697	10 491	417
Svitavy	28	31 762	17 027	352
Ústí nad Orlicí	16	26 642	14 472	191
Žamberk	27	29 284	6 057	282
Průměr za kraj	30	34 429	16 546	301

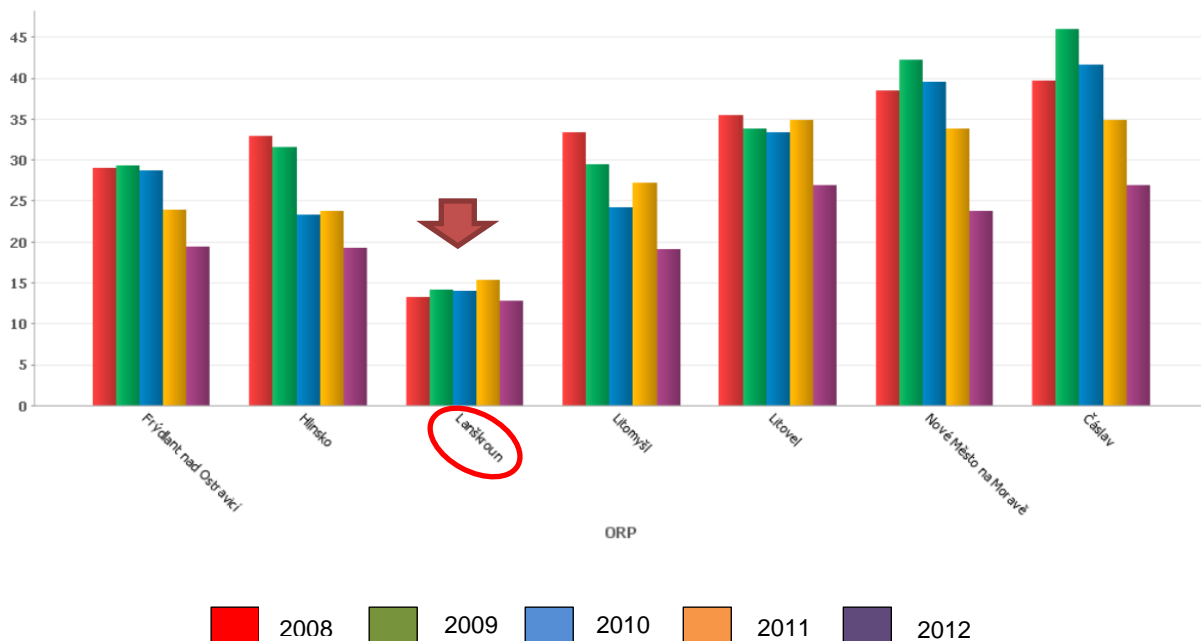
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdviženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Pardubického kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 22.500 až 23.700 obyvatel (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Jablunkov, Jilemnice, Lysá n. Labem, Stod, Uničov, Valašské Klobouky, Šternberk);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 22 obcí (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Hlinsko, Kostelec n. Orlicí, Mnichovo Hradiště, Sedlčany, Semily, Veselí n. Moravou);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 9.800 až 10.400 (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Frýdlant n. Ostravicí, Hlinsko, Čáslav, Litomyšl, Litovel, Nové Město na Moravě).

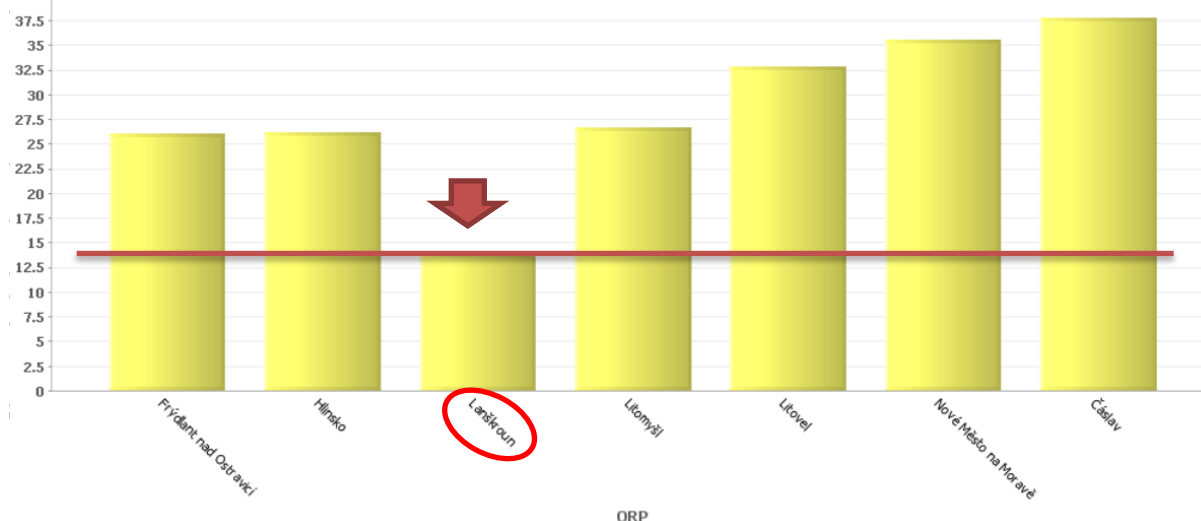
2. Ekonomická výkonnost

V oblasti ekonomické výkonnosti je zajímavé srovnání běžných výdajů SO ORP Lanškroun s dalšími ORP podle kritéria velikosti jádrové obce. Z hlediska porovnávání rozpočtového hospodaření v oblasti **běžných výdajů** v přepočtu **na obyvatele**. Lze konstatovat, že tyto výdaje u lanškrounského obvodu v průběhu sledovaných 5ti let byly vždy k nejnižší z celé skupiny. Svou hladinu si však drží na téměř stejné úrovni a nezaznamenávají výraznou sestupnou tendenci, jako je tomu u ostatních vybraných obvodů. Průměrná hodnota činí necelých 14 tis. Kč/obyv. Viz obr. 1 a 2. K analogickým závěrům je možné dospět i při jiném kritériálním výběru srovnávaných SO ORP – v rámci kraje či s obdobným počtem obcí.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9.800 – 10.400 obyvl.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9.800 – 10.400 obyvl.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

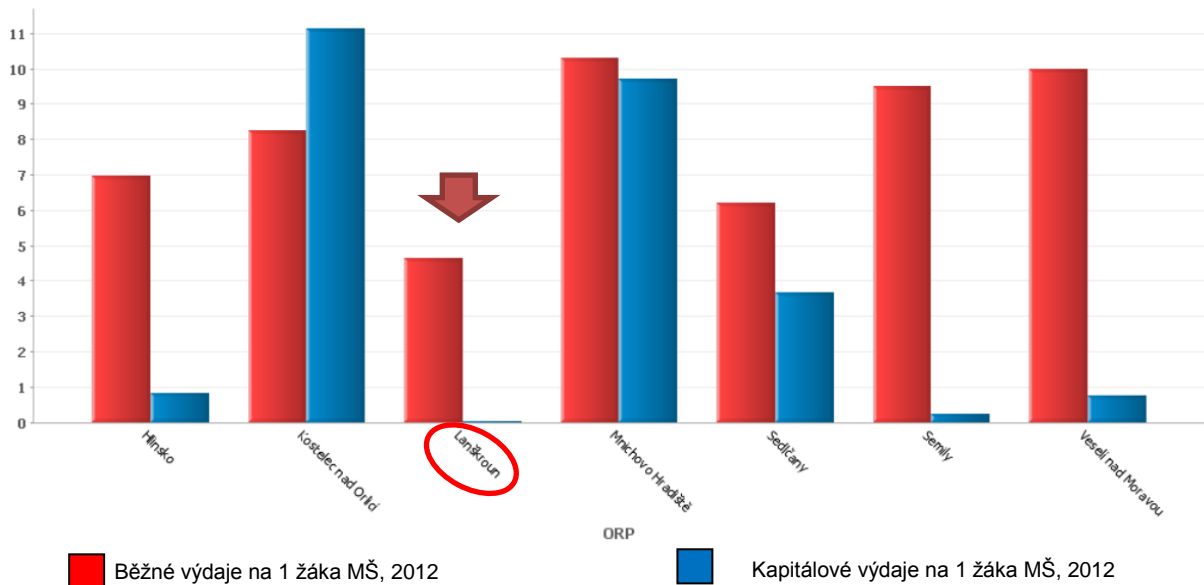

3. Předškolní a školní vzdělávání

Při pohledu na problematiku předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Lanškroun zejména porovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky** Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

mateřských škol. Oba parametry jsou v dané skupině SO ORP (s podobným počtem obcí) nejnižší – jak běžné výdaje s hodnotou 4,63 tis. Kč na žáka, tak kapitálové – ty se dokonce svou hodnotou 0,03 tis. Kč na žáka téměř blíží nule. Viz obrázek č. 3. Obdobné je to v případě srovnání lanškrounského obvodu s obvody vybranými dle kritéria velikosti jádrové obce.

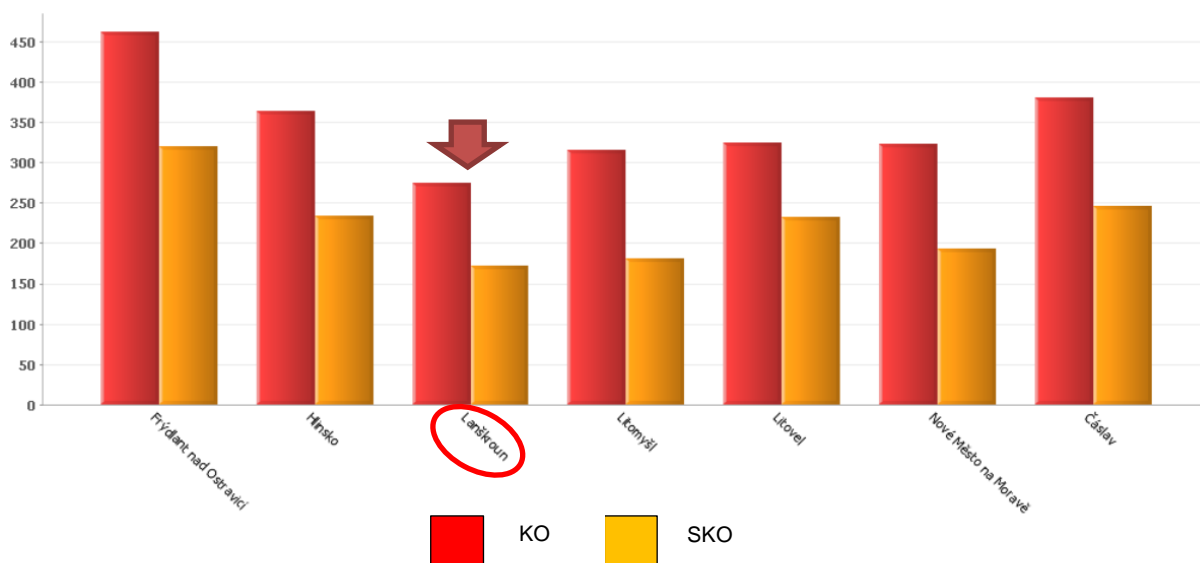
Obrázek 3: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 22) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

4. Odpadové hospodářství

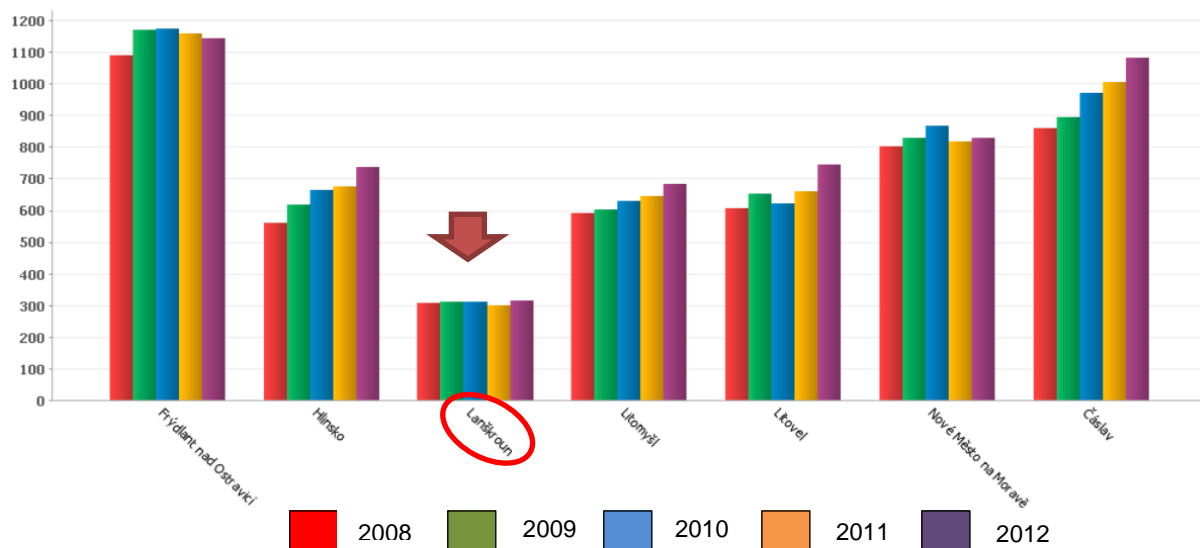
Při bližším pohledu na problematiku odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **měrné produkce komunálního a směsného komunálního odpadu** (dále KO a SKO). Produkci KO je SO ORP Lanškroun na posledním místě ve srovnávané skupině obvodů (vybraných dle velikosti jádrové obce) s celkovou výší 275 t/1.000 obyv., stejně tak produkci SKO při výši ca 170 t/1.000 obyv.

Obrázek 4: Měrná produkce KO a SKO vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9.800 – 10.400 obyv.; v tunách/1.000 obyv.)

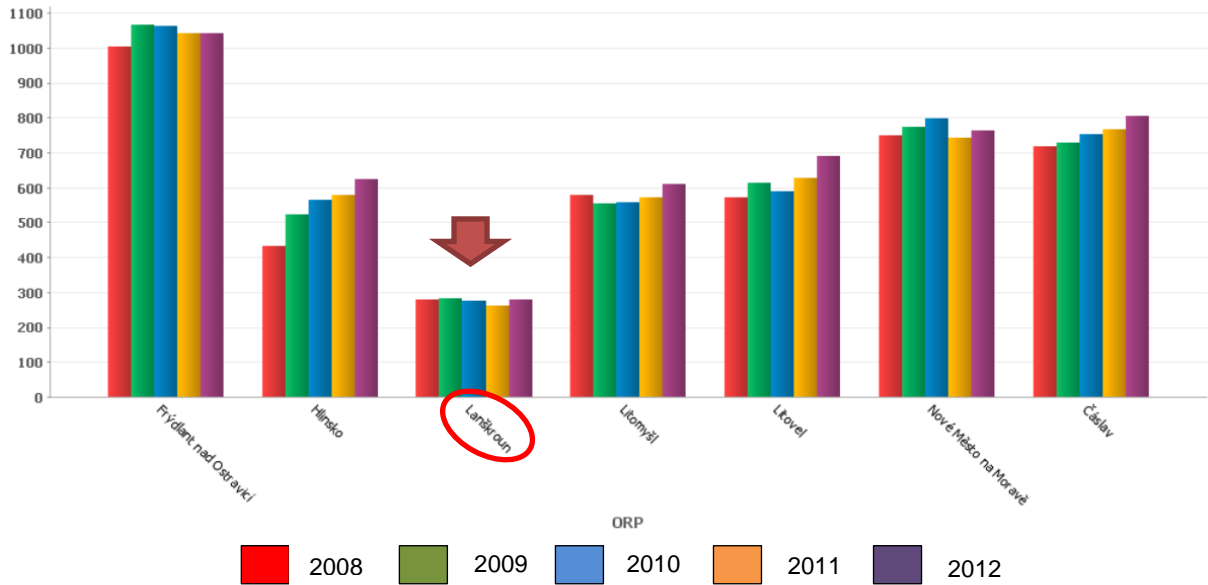

V případě **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady** byly hodnoty za lanškrounský obvod po celou dobu 2008-2012 nejnižší. Zároveň je třeba zmínit, že oproti ostatním obvodům je jejich úroveň víceméně stabilní. Průměrná hodnota činí ca 310 Kč/obyv./rok. A stejné je to to i v případě **neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO** – ty jsou rovněž nejnižší a drží si stabilní úroveň. Jejich průměrná hodnota za dané období je necelých 275 Kč/obyv./rok. Zhruba stejné závěry přináší i srovnání v rámci kraje nebo mezi obvody s obdobným počtem obcí.

Obrázek 5: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9.800 – 10.400 obyv.) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

Obrázek 6: Neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9.800 – 10.400 obyv.) na sběr a svoz komunálního odpadu v období 2008 – 2012 (v Kč/obyv./rok)

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Lanškroun	
základní charakteristika	<p>v Pardubickém kraji je správní obvod ORP Lanškroun:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozlohou zhruba středně velký z hlediska počtu obcí menší z hlediska počtu obyvatel rovněž menší
ekonomická výkonnost	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> nízké běžné výdaje na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> nízké běžné i kapitálové výdaje na žáky MŠ
odpadové hospodářství	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> nízká měrná produkce KO a SKO nízké celkové neinvestiční výdaje na odpady nízké neinvestiční výdaje na sběr a svoz KO

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad